

Se presupune că în perioada ce a urmat năvălirii tătarilor, « vechii » dușmani iau în biline înfățișare și nume de tătari devenind astfel adevărate simboluri ale « forței negre » ce vrea să supună cetățile Rusiei. Ilia Murometș se luptă cu Kalin Țar, căpetenia de temut a tătarilor și salvează cetatea Kievului (*Ilia Murometș și Kalin Țar*), ucide Idolul ce a pus stăpânire pe Țarigrad omorînd pe « tătari pînă la unul » (*Ilia Murometș și Idolul*); Dobrinia și Vasili se luptă cu țarul Batur, înving pe tătari și aduc lui Vladimir « dări nenumărate de la cîinele de Batur » (*Dobrinia Nikitici și Vasili Kazimirovici*); Dobrinia Nikitici omoară Zmeul care « nu a sburat prin locurile sale », eliberînd astfel toți « robii pravoslavnici... ce-au pătimit amarnic ».

Asupra Țărilor Romîne, ca și asupra Rusiei, în decursul veacurilor, s-au năpustit nenumărați dușmani cu scopul de a le jefui bogățiile. Fie ei turci, tătari, sau alte neamuri, poporul le-a purtat aceeași ură neîmpăcată, luptînd eroic împotriva lor. Și în baladele populare romînești apărarea țării constituie tema predominantă, lupta împotriva năvălitorilor turci sau tătari fiind indeletnicirea principală a voinicilor.

Începînd din secolul al XIV-lea pînă spre sfîrșitul secolului al XIX-lea (1877), poporul romîn duce o luptă necontenită împotriva turcilor, o luptă eroică pentru libertate. Poporul romîn nu putea să nu cînte această luptă; el l-a cîntat pe Ștefan cel Mare, pe Mihai Viteazul, a cîntat faptele de vitejie ale luptătorilor de rînd. Ca și bogatîrii, voinicii noștri își apără vitejește țara: Romîn Copilul luptă cu turcii care au venit « să ne robească » (*Romîn Copilul*), Gruia, împreună cu bătrînul Novac, seamănă moarte printre turci la Țarigrad (*Gruia în Țarigrad, Novac și Corbul etc.*); Gruia Grozovan luptă împotriva tătarilor Crimleni (*Romîn Gruie Grozovanul*), Mihul omoară pe Janos, simbolul cîmpitorilor unguri în evul mediu (*Mihul Copilul*).

Temele cu caracter social sau, mai precis, temele de conflict social își vor găsi reflectarea mai ales în bilinele a căror acțiune se petrece în Novgorod. Puterea în acest oraș aparținea boierilor și negustorilor; deseori în cetatea Novgorodului « aveau loc ciocniri între clase », cînd, de cele mai multe ori, locuitorii puneau mîna pe arme¹⁸. În baladele populare romînești (lăsînd la o parte baladele haiducești, unde conflictul social este pe primul plan), temele cu caracter social ocupă un loc destul de mare. « Cearta » voinicului cu domnitorul (*Corbea*), lupta cu boierii (*Toma Alimoș, Corbea etc.*) — iată teme ce își găsesc o neîntrecută tratare în balade. Toma Alimoș îl omoară pe Manea « stăpînul moșiilor și domnul cîmpiilor », Corbea nu-i cruță pe boierii care l-au ținut ani de zile în temniță.

Este important de relevat faptul că, atît în biline, cît și în baladele populare romînești, de cele mai multe ori temele se împletesc, tema apărării patriei dezvoltîndu-se pe un fond social, în strînsă legătură cu conflictele sociale. Ilia Murometș luptă împotriva lui Kalin Țar, cîmpitorul pămîntului rusesc; în bilină însă, paralel cu acest plan se dezvoltă un altul, unde își găsesc reflectarea conflictele sociale existente în țară (cneazul Vladimir împreună cu boierii săi nu-l invită pe Ilia la ospățul boieresc; pentru boieri el este un « țaran calic » de care sînt bucuroși să scape aruncîndu-l în închisoare).

În baladele populare romînești această împletire a diferitelor teme, în special dezvoltarea temei apărării patriei pe fondul conflictelor sociale existente

¹⁸ Vezi *Русское народное поэтическое творчество*, vol. I, Moscova, 1953, p. 229.